O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIY TA’LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI

SAMARQAND IQTISODIYOT VA SERVIS INSTITUTI

"TASDIQLAYMAN"
Samarqand iqtisodiyot va servis instituti
rektori M.E.Po'latov
____
Ro'yxatga olindi: № FD-14-15
2024 yil " 29 " 08

RAQAMLI BANK TIZIMI
fanining
O'QUV DASTURI

Bilim sohasi:	400 000 – Biznes, boshqaruv va huquq
Ta'lim sohasi:	410 000 – Biznes va boshqaruv
Ta'lim yo'nalishi:	60410500 – Bank ishi va auditi

Samarqand – 2024

Fan/modul kodi		O'quv yili 2024-2025	Semestr 7-8	ECTS - Kreditlar 12
Fan/modul turi Majburiy		Ta'lim tili Uzbek/rus		Haftadagi dars soatlari 8
1.	Fanning nomi	Auditoriya mashg'ulotlari (soat)	Mustaqil ta'lim (soat)	Jami yuklama (soat)
	Raqamli bank tizimi	150	210	360

2 **I. Fanning mazmuni**

Fanning maqsadi talabalarni raqamli bank tizimi haqida hamda tizimni amalga oshirish jarayonlariga oid barcha nazariy va amaliy tajribalarni o'rganish, talabalarni tafakkurini shakllantirish va rivojlantirish, o'zining fikr-muloxoza, xulosalarini asosli tarzda aniq bayon etishga o'rgatish hamda bilim va ko'nikmalarni shakllantirishdan iborat. Ayniqsa banklar o'rtasidagi iqtisodiy raqobatlarning o'sib borishi sharoitida raqamli bank tizimini shakllanishi, asoslari va tamoyillarini bilishdan iborat.

Fanning vazifasi – raqamli bank tizimini tashkil etilishi va tamoyillarini, raqamli bank tizimi shakllantirishda nazorat va tartibga solish borasidagi mezon va me'yorlarni, raqamli bank tizimini shakllantirish mexanizmidan foydalanishni va raqamli bank tizimi bilan bog'liq masalalarni tahlil etishni o'rgatishdan iborat.

3 **II. Asosiy nazariy qism (ma'ruza mashg'ulotlari)**

II.I. Fan tarkibiga quyidagi mavzular kiradi:

1-mavzu. "Raqamli bank tizimi" fanining predmeti, maqsadi va vazifalari

"Raqamli bank tizimi" fanining predmeti, maqsadi va vazifalari. Raqamli bank tizimining iqtisodiy asoslari. Raqamli bank tizimi nazariyasi evolyutsiyasi. Bank xizmatlari bozori va uning tarkibiy tuzilishi. Banklarning an'anaviy xizmatlari. Banklarning noan'anaviy xizmatlari. Raqamli bank tizimining afzalliklari.

2-mavzu. Raqamli bank tizimini tashkil etish va amalga oshirish borasidagi ilg'or xorij tajribasi

Raqamli bank tizimini tashkil etishdagi xorij tajribasi. Mamlakatimizdagi raqamli bank tizimini afzalliklari va kamchiliklari. AQShdagi raqamli bank tizimi va istiqbollari.

3-mavzu. O'zbekistondagi raqamli banklar va ularning istiqbollari

Respublikamizdag raqamli banklar. Xususiy yoki davlat banklari. Raqamli bank tizimini tashkil etishda mobil telefon, internet, smartfonlar va boshqa axborot vositalarning ta'siri va ahamiyati. Tijorat banklari bilan yangi tashkil etilgan raqamli banklar o'rtasida asosiy farqlar.

4-mavzu. Tijorat banklarida yuz berayotgan transformasion jarayonlarning raqamli bank tizimiga ta'siri

Tijorat banklarini transformatsiyalashning iqtisodiy asoslari. Bank tizimida yuz berayotgan transformatsiya jarayonlari. Raqamli transformatsiya tushunchasi. Mamlakatimizda elektron tijorat sohasida faoliyat boshlagan ilk bank. Tijorat banklarida yuz berayotgan transformasion jarayonlardan kutilayotgan natijalar.

5-Mavzu. Raqamli bank faoliyatini tashkil etish xususiyatlari

Raqamli bankning ishlash prinsipi. Raqamli bankni tashkil etishning me'yoriy-huquqiy asoslari. Raqamli bankni tashkil etishda zamonaviy axborot texnologiyalar va dasturlardan foydalanish jarayoni. Hozirgi zamonda raqamli bank xizmatlaridan foydalanish samaradorligi va xususiyatlari.

6-mavzu. Innovatsion raqamli bank tizimini tashkil etish va infratuzulmasini ishlab chiqish

Raqamli bank tizimidagi xizmat va maxsulotlar turlari. Raqamli bank tizimi bo'yicha xizmatlarni ko'rsatish infratuzulmasini ishlab chiqish. Markaziy bank tomonidan raqamli banklarni kreditlash usullari. Qayta moliyalashtirish stavkasi o'zgarishining bank xizmatlari daromadlariga ta'siri.

7-Mavzu. Raqamli bank xizmatlari va uning afzalliklari

Banklarning an'anaviy xizmatlari. Banklarning noan'anaviy xizmatlari. Raqamli bank tizimining afzalliklari. Raqamli bankning ishlash tamoyillari. Hozirgi zamonda raqamli bank xizmatlaridan foydalanish samaradorligi va xususiyatlari.

8-mavzu. Raqamli bank tizimida masofaviy bank xizmatlarini ko'rsatishning ahamiyatli jihatlari

Raqamli bank tizimida masofaviy bank xizmatlarini. Masofaviy bank xizmatlari tushunchasi, uning zamonaviy tijorat banklari faoliyatidagi roli va o'rni. O'zbekiston Respublikasi tijorat banklarining masofaviy bank xizmatlari bozorining hozirgi holatini tahlil qilish. Masofaviy bank xizmatlarini rivojlantirishning asosiy yo'nalishlari, afzalliklari va kamchiliklari.

9-mavzu. Bank faoliyatida "Integrallashgan axborot bank tizimlari"

Joriy etishning ahamiyati va obyektiv zarurligi. IABTning tarkibiy qismlari va ularning asosiy vazifalari. IABTning ma'murlash quyi tizimi funksiyalari (IABT) dasturi tushunchasi, mohiyati va ahamiyati va vazifalari.

10-mavzu. "Operasion boshqaruv" quyi tizimining tarkibiy funksiyalari

IABTning funsional modullari funksiyalaridan foydalanish to'g'risida ko'nikma berish. "Hisob-kitob-kassa xizmatini ko'rsatish tizimi dasturiy maduli bilan ishlash ko'nikmasini shakllantirish", "Pul muomalasi" tizimi dasturiy maduli bilan ishlash ko'nikmasini berish.

11-mavzu. "Hisob-kitob-kassa xizmatini yuritish" quyi tizimining tarkibiy funksiyalari

Kassa xujjatlarini avtomatlashtirilgan tizim yordamida shakllantirish va qayta ishlash bilan bog'liq ko'nikmalarni bilish.

12-mavzu. "Pul muomalasi" quyi tizimining tarkibiy funksiyalari

Mijozlar tomonidan bankka topshirilgan naqd pullarni avtomatlarshtirilgan tizimdan foydalangan holda tizimlashtirish va xisobot berishda ko'nikmalar bilish

13-mavzu. "To'lov markazi" dasturiy majmuasi funksiyalari

"To'lov markazi" dasturiy majluasi, tarkibiy qismlari funksiyalari tushunchasi. "To'lov markazi" kichik tizimi elektron pul o'tkazmalarini ishlov berish markazi funksiyalarini avtomatlashtirish. Boshqaruv funksiyalariga To'lov Markazi bilan o'zaro aloqani olib borishga taqiqlov o'rnatilishi. "Administrator" kichik tizimi.

14-mavzu. "Kreditlar" quyi tizimi funksiyalari

Mijozlarga kredit berish jarayonida tizimdan foydalanish ko'nikmasi va kamiga "Savol" jo'natish ketma-ketligini bilish, tushunish va bajarish tartibi. "Kreditlash" dasturiy moduli. "Qishloq xo'jaligi mahsulotlarini kreditlash" dasturiy moduli. "Kafolatlarni hisobga olish" dasturiy moduli. "ASOKI bilan o'zaro munosabat interfeysi" dasturiy moduli.

15-mavzu. "Depozitlar" quyi tizimi

Jismoniy va yuridik shaxslarni pul mablag'larini banklarga jalb qilishda ularga hisobraqam ochish va ularni yuritish tizimini tushinish

16-mavzu. "RETAIL" dasturiy majmuasi va uning vazifalari

"RETAIL" dasturiy majmuasining asosiy vazifalari. "Omonat kassasining operatsion kuni" dasturiy moduli. "Subhisobvaraqlarini yuritish" dasturiy moduli.

17-mavzu . "Ichki nazorat" quyi tizimi va uning asosiy funksiyalari

"Ma'murlash" dasturiy moduli. "Xavfsizlik" dasturiy moduli. "Shubhali shaxslar" dasturiy moduli . "Identifikatsiya qilingan mijozlar" dasturiy moduli. "Qidirish" dasturiy moduli. "Ma'lumotnomalar" dasturiy moduli. "Hisobotlar" dasturiy moduli.

18-mavzu. "Bankning masofadan turib boshqariladigan xizmatlari" dasturiy majmualari va ularning funksiyalari

"Internet banking" dasturiy moduli. "Mobile banking" dasturiy moduli. "Bank-mijoz" dasturiy moduli. "SMS-ogohlantirish" dasturiy moduli. SMS server tizimidan foydanish tartibi.

19-mavzu. "Hisobotlar", "Audit hisobotlari" quyi tizimlari va ularning asosiy funksiyalari

"Bo'lim hisobotlari" dasturiy moduli. "Qo'shimcha hisobotlar" dasturiy moduli. "Birlashgan hisobotlar" dasturiy moduli. "O'zR MBning elektron hisobotlari" dasturiy moduli. "Bank balansini monitoring qilish" dasturiy moduli. "To'lovlar monitoringi" dasturiy moduli. "Audit hisobotlari" kichik tizimi. "Ichki audit" dasturiy moduli. "Tashqi audit" dasturiy moduli.

20-mavzu. "SmartVista" plastik kartochkalar quyi tizimlari va ularning asosiy funksiyalari

"Terminallarni ro'yxatga olish" dasturiy moduli. "To'ldirishlar - ro'yxat bilan" dasturiy moduli. "Moliyaviy tranzaksiyalar" dasturiy moduli. "Kartalar bo'yicha axborot" dasturiy moduli. "To'ldirishlar – shaxsiy" dasturiy moduli. "Qoldiqlarni solishtirish" dasturiy moduli. "Arizalar" dasturiy moduli . "Bank bo'yicha fayllar" dasturiy moduli. "Masalalar dasturchisi" dasturiy moduli.

III. Amaliy mashg'ulotlar bo'yicha ko'rsatma va tavsiyalar

Amaliy mashgulotlar uchun quyidagi mavzular tavsiya etiladi:

1. "Raqamli bank tizimi" fanining predmeti, maqsadi va vazifalari.
2. Raqamli bank tizimini tashkil etish va amalga oshirish borasidagi ilg'or xorij tajribasi.
3. O'zbekistondagi raqamli banklar va ularning istiqbollari.
4. Tijorat banklarida yuz berayotgan transformasion jarayonlarning raqamli bank tizimiga ta'siri.
5. Raqamli bank faoliyatini tashkil etish xususiyatlari.
6. Innovatsion raqamli bank tizimini tashkil etish va infratuzilmasini ishlab chiqish.
7. Raqamli bank xizmatlari va uning afzalliklari.
8. Raqamli bank tizimida masofaviy bank xizmatlarini ko'rsatishning ahamiyatli jihatlari.
9. Bank faoliyatida "Integrallashgan axborot bank tizimlarini".
10. "Operasion boshqaruv" quyi tizimining tarkibiy funksiyalari.
11. "Hisob-kitob-kassa xizmatini yuritish" quyi tizimining tarkibiy funksiyalari
12. "Pul muomalasi" quyi tizimining tarkibiy funksiyalari
13. "To'lov markazi" dasturiy majmuasi funksiyalari
14. "Kreditlar" quyi tizimi funksiyalari
15. "Depozitlar" quyi tizimi.
16. "RETAIL" dasturiy majmuasi va uning vazifalari.
17. "Ichki nazorat" quyi tizimi va uning asosiy funksiyalari
18. "Bankning masofadan turib boshqariladigan xizmatlari" dasturiy majmualari va ularning funksiyalari.
19. "Hisobotlar", "Audit hisobotlari" quyi tizimlari va ularning asosiy funksiyalari.
20. "SmartVista" plastik kartochkalar quyi tizimlari va ularning asosiy funksiyalari.

IV. Mustaqil ta'lim va mustaqil ishlar

Mustaqil ta'lim va mustaqil ishlar mavzulari:

1. O'zbekistonda tijorat banklarining transformatsiyasini rivojlantirish.
2. Raqamli bank innovatsiyalari: istiqbollar va muammolar.
3. Tijorat banklari faoliyatida xalqaro xizmat ko'rsatish standartlari.

4. Moliyaviy xizmatlarni takomillashtirish va sifatini oshirish.

5. Raqamli bank faoliyatini tashkil etish xususiyatlari.

6. Raqamli bank tizimida mijozlari ehtiyojlari doirasida mahsulot va xizmatlarni segmentatsiyalash.

7. Bank biznesi xizmatlari va mahsulotlari sifatini oshirishga qaratilgan axborot texnologiyalari.

8. Raqamli bank tizimida korporativ mijozlarga kredit xizmatlarini ko'rsatish.

9. Bank innovatsiyalarining zamonaviy tendentsiyalari.

10. Raqamli bank tizimida jismoniy shaxslarga kredit xizmatlarini ko'rsatish xususiyatlari.

11. 2020-2025 yillarda O'zbekiston Respublikasi "Bank tizimini isloh qilish strategiyasi"ni amalga oshirish va tadbiq etish.

12. An'anaviy va innovatsion depozit xizmatlari.

13. Sifatli xizmat bank muvaffaqiyatining kaliti.

14. Raqamli bank tizimida mijozlarning turmush tarzi bilan bog'liq bank xizmatlari.

15. Raqamli bank tizimida investitsion bank xizmatlari.

16. Tijorat banklarida masofaviy bank xizmatlarini rivojlantirish.

17. Xalqaro va milliy darajada bank xizmatini tashkil etish va amalga oshirish normalari va mezonlari.

18. Raqamli bankning operatsiyalari.

19. Banklarning paydo bo'lishi va bank tizimi.

20. Innovatsion raqamli bank tizimini tashkil etish va infratuzilmasini ishlab chiqishning ahamiyatli jihatlari.

4 **V. Fan o'qitilishining natijalari (shakllanadigan kompetensiyalar)**

"Raqamli bank tizimi" fanini o'zlashtirish jarayonida talaba:

- Raqamli bank tizimini tashkil etish asoslari va tamoyillarini bilishi;
- Raqamli bank tizimini amalga oshirish mexanizmlarini;
- Raqamli bank tizimining samaradorligini aniqlash yo'llarini:
- Raqamli bank tizimini xalqaro sifat standartlariga moslashtirish mexanizmlarini;
- Raqamli bank tizimini amalga oshirishda nazorat va tartibga solish borasidagi mezon va me'yorlari ***haqida bilishi va ulardan foydalana olishi;***
- Raqamli bank tizimini shakllantirish mexanizmidan foydalanish;
- Raqamli bank tizimi bilan bog'liq masalalarni tahlil etish;
- Raqamli bank tizimi bilan bog'liq muammolar va ularni bartaraf qilish usullaridan foydalanish;
- Raqamli bank tizimini tashkil etish va amalga oshirish;
- Raqamli bank tizimi samaradorligini aniqlash haqida ***ko'nikmalariga ega bo'lishi kerak.***

5 **VI. Ta'lim texnologiyalari va metodlari:**

- ma'ruzalar;
- amaliy ishlarni bajarish va xulosalash;
- interfaol keys-stadilar;

- blits-so'rov;
- guruhlarda ishlash;
- taqdimotlar namoyishi;
- jamoa bo'lib ishlash va himoya qilish uchun loyihalar.

6 **VII. Kreditlarni olish uchun talablar:**

Fanga oid nazariy va uslubiy tushunchalarni to'la o'zlashtirish, tahlil natijalarini to'g'ri aks ettira olish, o'rganilayotgan jarayonlar xaqida mustaqil mushohada yuritish va joriy, oraliq nazorat shakllarida berilgan vazifa va topshiriqlarni bajarish, yakuniy nazorat bo'yicha yozma ish yoki testni topshirish.

7 **Asosiy adabiyotlar ro'yxati:**

1. Omonov A.A., Qoraliyev T.M., "Pul va Banklar" darslik. Toshkent.: "Iqtisod-Moliya" 2019 y. 461 b.

2. А.И. Осипова. "Деньги, кредит, банки". Учебное пособие. Toshkent.: "Iqtisod-Moliya". 2019 y. 276 b.

3. The Business of Banking.What Every Policy Maker Needs to Know. About the American Bankers Association. of December. 2019.

4. O.Ortiqov, I.Qulliyev. "Bank menejmenti va marketingi". O'quv qo'llanma. Toshkent.: "Tafakkur Bo'stoni".2015 y. 224 b.

5. Z..Mamadiyarov. M.Maxmudova. "Bank ishi". Darslik. Toshkent.: "Iqtisod-Moliya" 2021-yil. 381 b.

6. Лаврушин О.И. "Банковское дело". Учебное пособие. Москва "Кнорус" 2021-г. 358 ст.

7. Karimova A.M., Tursunov F.M. "Tijorat banklarida masofaviy bank xizmatlarini rivojlantirish istiqbollari". Monografiya. Samarqand.: "STEP-SEL" MCHJ nashriyoti, 2023-98 b.

8. Abdullayeva Sh.Z. "Bank ishi". O'quv qo'llanma. Toshkent.: "Iqtisod-Moliya" 2017 y. – 628 b.

Qo'shimcha adabiyotlar ro'yxati:

9. "2020-2025 yillarga mo'ljallangan O'zbekiston Respublikasining bank tizimini isloh qilish strategiyasi to'g'risida". PF-5992-son.12.05.2020 y.

10. "Banklar va bank faoliyati to'g'risida"gi O'zbekiston Respublikasi Qonuni 2019 yil 5 noyabr O'RQ – 580-son.

11. "Markaziy bank to'g'risida"gi O'zbekiston Respublikasi Qonuni 2019 yil 11 noyabr. O'RQ – 582-son.

12. Варламова, М.А. Деньги, кредит, банки: Учебное пособие / М.А. Варламова, Т.П. Варламова, Н.Б. Ермасова. – М.: ИЦ РИОР, 2017. – 128 с.

13. U.Azizov va boshqalar Bank ishi Darslik Toshkent.: "IQTISOD-MOLIYA", 2016. 678 b.

14. Z.D.Niyozov va boshq. "Bank etikasi". O'quv qo'llanma. Toshkent.: "Iqtisod-Moliya" 2022 y.- 458 b.

Internet saytlar ro'yxati:

15.www.lex.uz – O'zbekiston Respublikasi Qonun xujjatlari va

	ma'lumotlari milliy bazasi. 16.www.norma.uz – Axborot – huquqiy portal 17.www.tfi.uz – Toshkent moliya instituti rasmiy sayti 18.www.cbu.uz – O'zbekiston Respublikasi Markaziy banki rasmiy sayti 19.www.finance.uz – Moliya – iqtisodiy tahlil portali. 20.www.stat.uz – O'zbekiston Respublikasi Davlat statistika qo'mitasining rasmiy sayti.
8	Fan dasturi Samarqand iqtisodiyot va servis instituti O'quv uslubiy kengashining 2024-yil 28 avgustdagi 1-sonli yig'ilish bayoni bilan tasdiqlangan(№ FD-14-15).
9	**Fan/modul uchun mas'ullar:** **Karimova A.M.**- "Bank ishi" kafedrasi mudiri, i.f.d., dotsent; **Bekmurodov A.A.**- "Bank ishi" kafedrasi assistenti; **Tursunov F.M.** - "Bank ishi" kafedrasi assistenti; **Maxsudov O.Sh.** - "Bank ishi" kafedrasi assistenti.
10	**Taqrizchilar:** **Xaydarov Z.SH.** - «Umar» AITB «Ipak yo'li» Samarqand filiali boshqaruvchi o'rinbosari. **Xolmirzayev M.** - TDU, Samarqand filiali "Buxgalteriya hisobi, moliya va statistika" kafedrasi dotsenti.